

ثروت علم

(سخن مدیر مسئول)

پیرامون اهمیت علم آموزی بسیار سخن گفته شده است، اما گاهی از برخی بزرگان جملاتی شنیده می‌شود که به سبب شرایط عمومی جامعه علمی، خسته از تلاش در این مسیر هستند!

تردیدی نیست که علم منهای اخلاق و عملکرد صواب ما را به اوج سعادت‌مندی نمی‌رساند ولی نباید شرایط نامطلوب، ما را سست کند و از حرکت صحیح باز دارد که هیچ حرکتی نیست مگر این‌که ما نیازمند علم و معرفت هستیم:

«یا کُمیلُ ما من حَرَکةٍ اِلاَّ وَاَنْتَ مُحْتَاجٌ فِیْهَا اِلَى مَعْرِفَةٍ» (ابن شعبه حرّانی، ص ۱۷۱).
وقتی علم‌اندوزی در نگاه نبی مکرم ﷺ فریضه‌ای فرامکان و فراجنسیتی معرفی می‌شود، باید همواره در جهت کسب آن کوشید:

«اطلُبُوا الْعِلْمَ وَ لَوْ بِالصَّیْنِ فَإِنَّ طَلَبَ الْعِلْمِ فَرِیضَةٌ عَلٰی كُلِّ مُسْلِمٍ» (فتال نیشابوری، ج ۱، ص ۱۱). هم‌چنین «طَلَبُ الْعِلْمِ فَرِیضَةٌ عَلٰی كُلِّ مُسْلِمٍ وَ مُسْلِمَةٍ» (کراجکی، ج ۲، ص ۱۰۷).

این فراخوان به جایی می‌رسد که نه تنها معیار ارزش‌گذاری در دیدگاه دین بلکه کمال آن معرفی می‌شود؛ امام صادق علیه السلام می‌فرماید:

«أَكْثَرُ النَّاسِ قِيَمَةٌ أَكْثَرُهُمْ عِلْمًا وَ أَقَلُّ النَّاسِ قِيَمَةً أَقَلُّهُمْ عِلْمًا» (ابن بابویه، ج ۴،

احسان پوراسماعیل
دکتری علوم قرآن و حدیث
info@ehsanpouresmaeil.com

حضرت امیرالمومنین علیه السلام می فرماید:

«أَيُّهَا النَّاسُ اعْمَلُوا أَنْ كَمَالَ الدِّينِ طَلَبُ الْعِلْمِ وَالْعَمَلُ بِهِ أَلَا وَإِنَّ طَلَبَ الْعِلْمِ أَوْجِبُ عَلَيْكُمْ مِنْ طَلَبِ الْمَالِ إِنَّ الْمَالَ مَقْسُومٌ مَضْمُونٌ لَكُمْ قَدْ قَسَمَهُ عَادِلٌ بَيْنَكُمْ وَ صَمِنَهُ وَ سَيَفِي لَكُمْ وَالْعِلْمُ مَحْزُونٌ عِنْدَ أَهْلِهِ وَ قَدْ أَمَرْتُمْ بِطَلْبِهِ مِنْ أَهْلِهِ فَاطْلُبُوهُ» (کلینی، ج ۱، ص ۳۰). یعنی: ای مردم بدانید که کمال دین طلب علم و عمل به آن است، و همانا طلب علم بر شما از طلب مال واجب تر است زیرا ثروت برای شما تقسیم و ضمانت شده است، خداوند به طور عادلانه ای میان شما تقسیم کرده است و علم در نزد اهلش نگهداری شده و به شما امر شده است که آن را از اهلش بطلبید.

«اهل علم» به یقین خاندان رسالت اند چه این که در جایی دیگر وقتی از امیر کلام علیه السلام پیرامون این آیه ﴿إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ﴾ پرسش می شود، سوگند یاد می کند و این چنین می فرماید: «وَ اللَّهُ إِنَّا نَحْنُ أَهْلُ الذِّكْرِ نَحْنُ أَهْلُ الْعِلْمِ نَحْنُ مَعْدِنُ التَّوِيلِ وَ التَّنْزِيلِ» (ابن شهر آشوب، ج ۴، ص ۱۷۹) به این ترتیب ثروت علمی که از منبع اصلی دریافت می شود با هیچ ارزشی قابل مقایسه نیست.

از خداوند علیم قدیر می خواهیم همواره طلب علم از سرچشمه حقیقی را در متن زندگی حیات دنیوی و برزخی مان قرار دهد:

«اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ عَلَى آلِ مُحَمَّدٍ وَ عَائِنِي مَا يَنْفَعُنِي، وَ انْفَعِنِي بِمَا عَائِنْتَنِي، وَ اْمَلَأْ قَلْبِي عِلْمًا وَ خَوْفًا مِنْ سَطَوَاتِكَ وَ نِقَمَاتِكَ» (ابن مشهدی، ص ۵۴۲).

دفتر سوم «دانش نامه ی علوم قرآن و حدیث» تقدیم به جویندگان علوم حقیقی و پویندگان «طریق معرفت».

منابع

۱. ابن بابویه، محمد بن علی، *الأمالی*، بیروت: اعلمی، چاپ پنجم، ۱۴۰۰ ق. ۱۳۶۲ ش.
۲. ابن شعبه حرّانی، حسن بن علی، *تحف العقول*، مصحح: علی اکبر غفاری، قم: جامعه مدرسین، چاپ دوم، ۱۴۰۴. ۱۳۶۳ ق.
۳. ابن شهر آشوب مازندرانی، محمد بن علی، *مناقب آل ابی طالب*، قم: علامه، چاپ اول، ۱۳۷۹ ق.
۴. ابن مشهدی، محمد بن جعفر، *المزار الكبير*، مصحح: جواد قیومی اصفهانی، قم: دفتر انتشارات اسلامی وابسته به جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، چاپ اول، ۱۴۱۹ ق.
۵. فتال نیشابوری، محمد بن احمد، *روضه الواعظین و بصیرة المتعظین*، قم: الإسلامية، انتشارات رضی چاپ اول، ۱۳۷۵ ش.
۶. کراجکی، محمد بن علی، *کنز الفوائد*، مصحح: عبد الله نعمة، قم: دار الذخائر، چاپ اول، ۱۴۱۰ ق.
۷. کلینی، محمد بن یعقوب بن اسحاق، *الکافی*، مصحح: علی اکبر غفاری و محمد آخوندی، تهران: دار الکتب الإسلامية، چاپ چهارم، ۱۴۰۷ ق.